

SKÚLASPUERNINGURIN

Skúlar eru at kalla nýggir her á landi. Tað tykist, sum at tað málið, ið eitur skúli, í síni heimið ikki er komið í fasta legu her í Føroyum. Danir nevna nakað fyrri »forsøgstadium». Vit kunnu kanska siga royndarstigi. Skúlin í Føroyum er á einum allra fyrsta royndarstigi her á landi. Eg eri ikki førur fyrri at svara, hví tann royndin varð gjørd at halda skúla tveir dagar um vikuna frá 15. juni til ólavsóku. Ein, ið nevni seg »Ein faðir» hevur grein her í blaðnum, heldur fyrri, at kanska eru lærararnir so illa lóntir, at teir megu fáa hesar fridagarnar fyrri at vinna sær nokur oyru aftrat.

Eg vil lata »faðir» vita, at ikki hugsi eg, at hetta er orsøkin. Men eg eri av teirri áskoðan, at börnini læra meira við teirri skipan, sum nú er, tí ein tími er lagdur aftrat hvønn dag um veturin, og um veturin læra börnini tað, ið lært verður. Men um summarið læra börnini litið, og jú meira tey sita í skúlanum um summarið, minni og minni læra tey. Veturin er tann rætta tíðin at hava börnini sitandi nógv í skúla. Hetta er also tann roynd, ið eg sum lærari havi gjørt. Vit halda tveir dagar skúla um vikuna frá 15. juni til ólavsóku, men vit royndu altíð at gera útferðir, tá ið tilber fyrri at vera úti saman við börnunum og lata tey siggja ymisk í náttúruni t. d. læra at elska fuglarnar av at siggja reiður við eggum og ungum o. s. fr. eisini siggja tey bygdir og landsløg, ið tey ikki heima hava høvi at siggja, koma saman við javnaldrum í øðrum bygdom o. s. fr.

Hvat börnini her í bygdini duga, eri eg ikki tann næsti maðurin til at úttala meg um, men eg loyvi mær at nevna, at vit higani úr okkara skúla lótu nú í vár seks børn í realskúla í Vági og eitt í realskúla í Havn og eitt í preliminærskúlan í Tórshavn, øll hesi 6 vórðu upptikin. Ikki fleiri higani royndu, also, øll tey, ið royndu, vórðu upptikin. Her er ikki skúli hvønn dag, soleiðis, sum »faðir» krevur, at tað skal verða.

Orsøkin til, at eg skrivi hetta, er tann, at mær dámar ikki, at lærarafólk kring um landið skulu fáa ta fatan, at »Føroya Sosial-Demokrat» er eitt blað, sum er millum tey, ið hata føroyskar lærarar.

Til »faðir» vil eg siga, at lærarar eru ójavnir, og víðurskiftini í teim ymskum bygdonum eisini eru ójvna, tessvegna ber ikki til at koma fram í einum almannablað og skera allar lærarar og allar skúlar yvir ein kamb. Er tað soleiðis, at »faðir» er ótilfriðs við víðurskiftini í síni heimbygð, so eigur hann at tala við sóknarstýrið og skúlanevnd har í bygdini, tó er rætt at tala við lærarafólkin í bygdini fyrst. Hjálpir hetta einki, so er skúlastjórnin tann, ið eigur at taka sær av málinum í teirri bygdini fyrri uttan at vevja allar føroyskar lærarar uppá tilíkt, sum av-

gjørt er serstakt fyrri hvørja bygð í sær.

Eru Porkerningar ótilfriðs við skúlavíðurskiftini her í bygdini, so eri eg glaður, at fólk koma at tala við meg um tað. Men mær dámar ikki, at menn seta greinir við ongari undirskrift og klaga yvir allar føroyskar lærarar undir einum.

Vit eiga at koma so langt her í Føroyum, at øll foreldur tala við lærararnar í teirra bygð og samráðast við hann (ella teir) um skúlavíðurskiftini har í bygdini. Tað er avgjørt til gagn fyrri tað uppvaksandi ættarliðið og til gleði fyrri foreldur og lærar.

J. H. Danbjørg.

BRÚKSFELAGIÐ

Sá længe det var »gyldne tider» på Færøerne, var det de personlige interesser, der gjorde sig stærkest gældende. Men med den økonomiske tilbagegang kom også trangen til at stå sammen i et solidarisk fællesskab, og langt om længe har brugsforeningsbevægelsen endelig erobret sig en plads i øernes dagligliv.

Efter et halvt års virksomhed har Havnar Keypsamtøka, brugsforeningen i Tórshavn, udsendt sin første beretning. Der er al mulig grund for dansk brugsforeningsbevægelse at glæde sig over dette nye, friske skud. Foreningen havde ved starten 116 medlemmer og tæller nu næsten 160. Omsætningen har i det første halve år, fra starten den 8. oktober 1952 til 31. marts 1953, været 118.810 kroner ialt. Foreningen udbetaler 1 re. pro. cent i dividende.

Der er solidarisk ansvar i Havnar Keypsamtøka, men foreningen har dog formålet for en væsentlig del at finansiere sig selv gennem et betydeligt indskud fra medlemmernes side. Beretningen indrømmer, at man pr. 31. marts i år havde en bankgæld at regne med, men den androg — 41 kroner!

Foreningen er medlem af FDB og har her købt varer for 70.000 kr. Det repræsenterer i virkeligheden en meget høj »købsprocent». Forholdet er nemlig det, at foreningen efter gældende færøsk lov er tvunget til at aftage en del varer over den såkaldte færøske landshandel. Det drejer sig om »store» varer som mel, sukker, te og kaffe m. m., og indkøbet i landshandelen androg i det første halve år 23.000 kr. Dertil kommer, at margarine og lignende varer er aftaget hos lokale fabrikker.

Allerede i sit første halve leveår har foreningen desforuden formålet at sætte en betydelig oplysningsvirksomhed i gang. »Sam-virke» kommer til alle medlemmer, og der har i vinterens løb været afholdt ikke færre end fire velbesøgte medlemssammenkomster.

Brugsforeningsarbejdet i Tórshavn ledes af adjunkt J. Chr. Haraldsen,

som er foreningens formand, mens en ung bornholmsk brugsforeningsmand, Axel Schou, som uddeler varetager det daglige arbejde i foreningen.

Uppalingin skal byggja á vitskapligum grundarlag

Meðan danski javnaðarmaðurin Julius Bomholt var kenslumálaráðharri, setti hann eina nevnd, ið skuldi gera álit í málinum: skipan av einum pædagogiskum kanningarstovni. Hesum hevur leingi verið tørvur á, men gongd kom á heinan vegin sum Bomholt tók sær av spurninginum. Síðani 1950 hevur nevndin við rektor Arvin frá Statens lærerhøjskole sum form. arbeitt við málinum. Nú er álitid komið. Sagt verður í álitinum, at arbeiddið hjá hesum kanningarstovninum í fyrsta umfari eigur at halda seg til pædagogiskar skúlaspurningar, smábarnaspurningar og spurningar í samband við uppvejingina av lærarum. Frá fakfólki hevur nevndin fingið 221 ymisk uppskot um spurningar, ið eiga at verða loystir. Arbeiddið skal umfata børn við øllum ymskum evnastigum og umstøðum. Hetta verður sjálvstøðugur stovnur undir kenslumálaráðnum og fær ætlandi tilhald á Emdrupborg í Keypmannahavn, har Statens lærerhøjskole framman undan hevur tilhald. Árliga útreiðslurnar eru mett ar til 410.000 kr. Leiðslan verður í hondum á einum stjóra, 5 deildarleiðarum, einum fakligum ráð og einari umboðsmannanevnd. Tær 5 deildirnar skulu starvast við pædagogiskum royndum, pædagogiskum og psykologiskum grundkanningum, kensluættlanum, börnum, ið elva trupulleikar mentunarlaga arbeiddi skúlans, statistikki o. ø. arbeiddi.

Aldur fólkatingsmanna

Míðalaldur fólkatingsmanna var í 1850, (fyrsta fólkatingsseta, ið verið hevur) 45 ár, í dag er hann 43 ár fyrri tingmenn, ið fyrstu ferð verða valdir. Míðalaldur tingmanna sum heild er 54 ár.

Vanligasti aldurin í 1850 var 38 ár, í dag 43 ár, tá hann fyrstu ferð varð valdur. Í núverandi fólkatingi er hann 53.

Hvussu er stóðan í okkara lögingi?

Hetta hava vit ikki fingið kannað, men so mikið kann sigast, at oman fyrri 70 ár er bert 1 og niðan fyrri 40 ár bert 2.

4000 ferðir pápi um árið

I Danmørk hava teir nú tarvastðir við hópum av tarvum. I milj. kýr fáa nú »skunsligan» tarv árliga. Tað er vorðið eitt sindur ómótans at fara til »tarvs» við kúnni, soleiðis sum vit skilja tað. Lagaligari er at fáa eitt

litið ílat sendandi í postinum. I Danmørk eru 1½ milj. mjólkineyt. Alt neytahaldið er 3 milj. 11. apríl í ár var neytateljing. I alt vóru 30.000 tarvar yvir 1 ár 42.000 ungtarvar, 1½ milj. kýr og kvígur, sum hava kálvað, 630.000 kvígur, sum ikki hava kálvað, men eru yvir 1 ár, og 850 túsund kálvar.

Tað eru tarvar, sum fáa synir og døtur í túsundavis um árið. »Ørnsvig 136» eitur ein harri, sum fekk 4000 børn í fjór. Dýrasti tarvur, ið seldur er í Danmørk, varð seldur fyrri 40 túsund kr. kontant plus 10.000 samb. vissar treytir plus 500 verðar »sæde» um árið, so leingi tarvarin livir. Hann er nú 4 ára gamalur og nevnist »Ulvsgær».

Fyrsta veiðumannafelag stovnað í Grønlandi

10. juli hildu grønlandskir fiskimenn og kópaveiðumenn fund í Godthaab. Tilíkir fundir hava verið hildnir á hvørjum sumri, men ikki fyrr enn í ár varð avgjørt at stovna felag, ið fekk navnið: »Sammenslutningen af fiskere og sælfangere i Grønland». Hetta felag skal nú virka fyrri á hugamálum veiðumanna, ikki minst yvir fyrri tí kongliga handlinum. Seinasta summur var Carl P. Jensen, skrivari hjá De samvirkende Fagforbund, i Grønlandi. Heim aftur komin mælti hann til at fara undir at stovna fakfelag har uppi, men vísti tó á, at fyrst mátti eitt stórt upplýsingararbeiddi fara fram. Hetta arbeiddi hevur verið gjørt síðani ferð hansara og til nú. Ein dani, skrivarin hjá landsdómaranum í Godthaab, hevur staðið fyrri hesum arbeiddi. Hann hevur fyrr verið álitismaður í Dansk handels- og kontorredhjælperforbund og var so stótt fullkønur við fakligt felagsarbeiddi. D. s. F. hjálpti til við at senda hópum av ymskum upplýsingartilfari til Grønlands.

Hin frísinnaða danska arbeidararórsan eigur stóra virðing uppihorna fyrri hetta bragdið. Høvar nakar verið kúgaður, er tað hin grønlandski verkamaðurin, hin fyrsti frígeringarmeisturin er birtur, og ivaleyst verður tað ikki leingi til skrælingar standa lika frælsir sum verkamenn í øðrum mentaðum londum.

GRINDALISTIN

Tað verður her gjørt kunnugt, at grindalistin fyrri 1953 liggur frammi á býráðsskrivstovu frá 5. juli til og við 18. juli í ár, hvønn yrkadag frá kl. 11—13 og 15—16, leygardag tó bert frá kl. 11—13.

Fólk verða biðin um at kanna eftir, um partarnir eru í lagi.

BÝRÁSSKRIVSTOVAN.